

Studiematerial alkohollagen

Bergs kommun
Bierjen tjielte

**HÄRJEDALENS
KOMMUN**
HERJEDAELIEN TJIELTE

Innehåll

Kunskapsprov enligt alkohollagen	2
Inledning	3
1 kap. Inledande bestämmelser	4
3 kap. Allmänna bestämmelser om försäljning	6
4 kap. Partihandel m.m.	10
5 kap. Detaljhandel	10
7 kap. Marknadsföring av alkoholdrycker och alkoholliknande preparat	11
8 kap. Servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat	12
9 kap. Tillsyn m.m.	25
10. kap. Överklagan	30
11 kap. Straffbestämmelser	30

Kunskapsprov enligt alkohollagen

Bolag och föreningar som söker serveringstillstånd ska visa att man har nödvändiga kunskaper om alkohollagen. Detta visas genom ett kunskapsprov. Hälften av de ordinarie ledamöterna i bolagets eller föreningens styrelse ska genomföra kunskapsprov enligt alkohollagen. Kommunen avgör vem eller vilka som ska genomföra kunskapsprovet.

Provet görs på en dator och innehåller ett antal kryssfrågor. Det består av fyra delområden:

- Alkoholpolitik
- Tillsyn
- Mat och utrustning
- Servering

Du har 90 minuter på dig att genomföra provet. Du måste ha minst 75 % rätta svar på varje delområde för att bli godkänd och du har tre provtillfällen på dig att bli godkänd.

Provet finns på svenska, engelska, franska och arabiska. Du har rätt till tolk. Om du har svårt att läsa får du hjälp av kommunens alkoholhandläggare.

Inledning

Måttlig konsumtion av alkoholdrycker är för många ett väl etablerat och socialt accepterat inslag i mat- och umgängeskulturen. Samtidigt är alkoholens negativa medicinska och sociala konsekvenser en av vår tids stora utmaningar. Alkohol ligger bakom många personliga tragedier och påverkar samhällsutvecklingen ekonomiskt, socialt och kulturellt. Barn och andra närstående till personer med ett missbruk är ofta särskilt utsatta.

Den svenska alkoholpolitikens mål är att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Målet ska nås genom insatser som motverkar skadligt dryckesbeteende och bidrar till en minskad total alkoholkonsumtion. Ett av de främsta och mest grundläggande politiska instrumenten för att nå detta mål är en restriktiv lagstiftning. Med en väl fungerande lagstiftning har samhället möjlighet att kontrollera hanteringen av alkohol och särskilt begränsa tillgängligheten till alkohol i vissa miljöer och sammanhang. Det är särskilt angeläget att regelverket ger barn och unga det skydd de behöver.

En viktig förutsättning för den restriktiva alkoholpolitiken är att samhället har en effektiv kontroll av att lagar och regler följs. När det gäller hanteringen av alkohol har flera myndigheter tillsyns- och kontrolluppgifter. **Folkhälsomyndigheten ansvarar för den övergripande tillsynen av att alkohollagens bestämmelser efterlevs. Länsstyrelserna har tillsyn inom länet och biträder kommunerna med råd.** Kommunen och polisen har tillsyn över alkoholservice och folkölsförsäljning. Konsumentverket ansvarar för övervakningen av att de regler som gäller för marknadsföring av alkoholdrycker följs.

För att upprätthålla skyddet för folkhälsan ska tillsynen bedrivas så effektivt och aktivt som möjligt, både ur tillsynsmyndigheternas och ur tillsynsobjektens perspektiv. Kommunerna har därför riktlinjer för serveringstillstånd och planer för tillsyn av servering och folkölsförsäljning.

Du som i din verksamhet vill servera starköl, vin, spritdrycker, andra jästa alkoholdrycker och/eller alkoholliknande preparat måste ha ett serveringstillstånd. Detta söker du hos kommunen. Hanteringen av tillståndsansökningarna och den påföljande tillsynen kan se olika ut mellan olika kommuner. Detta för att det tas lokal hänsyn.

Serveringsställen ska i princip kunna etableras och konkurrera på rättvisa villkor. Uppfylls vissa på förhand klart angivna krav ska tillstånd ges att servera alkohol. **I de fall en servering bedöms föra med sig alkoholpolitiska olägenheter måste dock inskränkningar kunna göras. Sådana inskränkningar förutsätter en prövning i det enskilda fallet mot bakgrund av en alkoholpolitisk helhetsbedömning. I intresse- och normkollisionen mellan å ena sidan näringsfriheten och å den andra skyddet för människors hälsa, bör skyddsaspekterna ta över. Ibland ingår svåra avväganden vid tillståndsprövningen där olika intressen ställs mot varandra.**

Alkohollagstiftningen är till för att begränsa alkoholens skadeverkningar. Alkohollagen är en så kallad skyddslag. I de fall alkoholpolitiska hänsyn ställs mot näringspolitiska har de alkoholpolitiska hänsynen företräde.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 kap. 1 §

Denna lag gäller tillverkning, marknadsföring och införsel eller import av alkoholdrycker och handel med sådana varor. Lagen gäller också tillverkning av sprit samt införsel, import, utförsel, export och handel med sprit samt handel med alkoholhaltiga preparat.

Lagen gäller också marknadsföring, införsel, import och handel med alkoholdrycksliknande preparat.

Alkohollagens första paragraf. Den beskriver själva innehållet i lagen.

1 kap. 3 §

Med *sprit* avses en vätska som framställts genom destillering eller annan kemisk process och som innehåller alkohol.

Med *alkohol* avses etylalkohol.

I denna bestämmelse definieras sprit och alkohol.

1 kap. 4 §

Med *teknisk sprit* avses sådan sprit som är avsedd att användas för tekniskt, industriellt, medicinskt, vetenskapligt eller annat jämförligt ändamål och som är hänförlig till KN-nr 2207 eller 2208 enligt den lydelse av den Kombinerade nomenklaturen (KN) enligt rådets förordning (EEG) nr 2658/87 av den 23 juni 1987 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan som gällde den 19 oktober 19921.

Teknisk sprit är aldrig aktuell i drycker som ingår i serveringstillståndet.

1 kap. 5 §

Med *alkoholdryck* avses en dryck med en alkoholhalt som överstiger 2,25 volymprocent. Alkoholdrycker delas i denna lag in i spritdrycker, vin, öl och andra jästa alkoholdrycker.

Dryck som är alkoholfri eller som har en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent benämns *lättdryck*.

I denna bestämmelse definieras begreppet alkoholdryck. Till alkoholdrycker räknas alla drycker med en alkoholhalt som överstiger 2,25 volymprocent. Alkoholdrycker delas in i spritdrycker, vin, öl och andra jästa alkoholdrycker. Dryck som är alkoholfri eller innehåller högst 2,25 volymprocent alkohol benämns lättdryck.

1 kap. 6 §

Med *spritdryck* avses en alkoholdryck som innehåller sprit.

I denna bestämmelse definieras begreppet spritdryck. En spritdryck är en alkoholdryck som innehåller sprit. En ytterligare förutsättning är att alkoholhalten överstiger 2,25 volymprocent. Exempel på spritdrycker är till exempel whisky, vodka etc. men även färdigblandade drinkar och alkoholäsk räknas som spritdryck.

1 kap. 7 §

Med *vin* avses en alkoholdryck som framställts genom jäsning av druvor eller drusoft. Till vin ska även räknas sådant vin som i framställningen har tillsatts sprit framställd av vinprodukter och som har en alkoholhalt som inte överstiger 22 volymprocent.

I denna bestämmelse definieras begreppet vin. Vin är en dryck som är framställd genom jäsning av druvor eller drusoft. Till vin räknas även sådant vin till vilket det i tillverkningsprocessen har tillsatts sprit framställd av vinprodukter och som har en alkoholhalt som inte överstiger 22 volymprocent. Det som åsyftas med denna definition är sådant vin som i EG-förordning 479/2008 benämns "likörvin". Som exempel på sådana viner kan nämnas sherry, madeira och portvin.

1 kap. 8 §

Med *öl* avses en dryck som framställts genom jäsning med torkat eller rostat malt som huvudsakligt extraktgivande ämne. Öl med en alkoholhalt som överstiger 2,25 men inte 3,5 volymprocent benämns folköl och öl med en alkoholhalt som överstiger 3,5 volymprocent benämns starköl.

I denna bestämmelse definieras begreppet öl. Öl är en dryck som framställs genom jäsning, med torkat eller rostat malt som huvudsakligt extraktgivande ämne. Begreppet öl innefattar alla styrkor av öl, det vill säga lättöl, folköl, mellanöl och starköl. Folköl innebär öl med en alkoholhalt överstigande 2,25 men inte 3,5 volymprocent. Starköl innebär öl med en alkoholhalt som överstiger 3,5 volymprocent.

1 kap. 9 §

Med *annan jäst alkoholdryck* avses en alkoholdryck som framställts genom jäsning av frukt, bär eller andra växtdelar och som inte är vin eller öl.

I denna bestämmelse definieras begreppet annan jäst alkoholdryck. Begreppet omfattar alkoholdrycker som framställts genom jäsning av frukt, bär, eller andra växtdelar och som inte är vin eller öl. Bland drycker som omfattas av definitionen kan nämnas cider, fruktviner, bärviner, maskrosvin och mjöd.

1 kap. 10 a §

Med ett *alkoholdrycksliknande preparat* avses ett alkoholhaltigt preparat som ur konsumtionssynpunkt är att jämföras med alkoholdrycker eller annars kan antas användas som berusningsmedel.

1. Vid bedömningen av om ett alkoholhaltigt preparat uppfyller villkoren i första stycket ska följande särskilt beaktas: preparatets sammansättning och smak,
 2. om det genom upptining, kylning, avskiljning av beståndsdelar eller tillförsel av vätska går att omvandla preparatet till en alkoholdryck, eller
 3. hur det marknadsförs.
- Bestämmelserna i 6 kap. 6–9 §§ och 10 § 3 ska inte tillämpas på alkoholdrycksliknande preparat.

I denna bestämmelse definieras begreppet alkoholdrycksliknande preparat. Det finns alkoholhaltiga produkter som är avsedda att förtäras, men i annan form än dryck. Ett exempel är glass med en alkoholhalt på cirka fem volymprocent. Smaken är ofta hämtad från välkända drinkar. Det finns även andra produkter på den internationella marknaden såsom gelégodis, grädde och oliver med en alkoholhalt som motsvarar alkoholdrycker. Ett annat exempel är alkoholhaltigt pulver, som är tänkt att blandas ut med vätska för att sedan drickas.

1 kap. 11 §

Med *tillverkare* avses den som yrkesmässigt tillverkar varor som avses i denna lag.

Försäljning till konsument benämns *detaljhandel* eller, beträffande alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat, *servering* om det säljs för intag på stället. Annan försäljning benämns *partihandel*.

I denna bestämmelse definieras begreppen tillverkare, detaljhandel, servering och partihandel. För försäljning av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat krävs tillstånd enligt alkohollagen.

3 kap. Allmänna bestämmelser om försäljning

3 kap. 1 §

Alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får inte säljas om det inte finns rätt till det enligt denna lag.

Försäljning och servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat kräver uttryckligt stöd i alkohollagen för att vara tillåten. Rätten till försäljning av dessa produkter kan alltså inte grunda sig på annan lagstiftning. Att uppsåtligt eller av oaktsamhet sälja alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat utan tillstånd eller annars i strid med alkohollagen är straffbelagt som olovlig *försäljning av alkohol* enligt 11 kap. 3 § alkohollagen.

3 kap. 2 §

Alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat som inte får säljas i en butiklokal får inte heller förvaras i en sådan lokal eller tillhörande utrymmen.

Med butiklokal avses en lokal där konsumenter kan köpa varor eller tjänster eller hyra varor, dock inte restauranger och andra serveringsställen.

Sådan lokal där provsmakning enligt 8 kap. 7 § andra stycket bedrivs, omfattas inte av förbudet i första stycket.

Paragrafens första stycke är det så kallade förvaringsförbudet. Det innebär att man inte får förvara alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat i butiklokaler med tillhörande utrymmen. Om butiken har rätt att sälja folköl har man rätt att förvara detta där. Om butiken däremot inte har rätt att sälja folköl, har man heller inte rätt att förvara folköl i butiken. Butiken (förutom Systembolaget) har aldrig rätt att förvara starköl, vin, spritdrycker, annan jäst alkoholdryck eller alkoholdrycksliknande preparat i butiken.

3 kap. 3 §

Trots bestämmelserna i denna lag får alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat serveras till passagerare på järnvägståg i internationell trafik.

Genom vad som föreskrivs i denna lag inskränks inte den rätt till försäljning som följer av gällande bestämmelser om tullager som har inrättats för förvaring av proviant m.m. eller rätten till försäljning av obeskattade varor i exportbutik.

Servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat på tåg i *internationell* trafik är inte tillståndspliktig. Serveringen ska ändå, under resan i Sverige, bedrivas enligt reglerna i alkohollagen.

3 kap. 5 §

Försäljning av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras.

Den som tar befattning med försäljning av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat ska se till att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället.

Ett huvudmål för alkoholpolitiken är att begränsa alkoholens skadeverkningar, till exempel överkonsumtion av alkohol och alltför tidig alkoholdebut. Bestämmelserna vänder sig till tillstånds- och tillsynsmyndigheter, tillståndshavare samt andra som bedriver försäljning av alkoholdrycker.

Kravet på ordning och nykterhet är också viktigt enligt alkohollagen. Både den som bedriver försäljning och den personal som medverkar vid försäljningen har ansvar för att ordning och nykterhet råder på serveringsstället. Onyktra gäster får inte ges tillträde till serveringsstället eller vistas där utan ska avvisas. Vid servering av alkoholdrycker får gästerna inte serveras i sådan omfattning att de blir störande eller onyktra. Tecken på onykterhet kan vara att en person blir störande, somnar vid bordet, raglar eller har svårt att kontrollera sitt tal och uppträdande i övrigt.

Det får inte vara någon oordning på serveringsstället. Detta gäller både oordning som är alkoholrelaterad och sådan som inte är det. Exempel på det senare kan vara att gäster uppträder

störande utan att vara påverkade eller att brottslig verksamhet förekommer. Uppkommer oordning måste missförhållandena rättas till. Det kan till exempel ske genom att gäster talas tillrätta, avvisas eller, om inget annat återstår, att försäljningsstället utryms.

3 kap. 6 §

Den som inte har fyllt 20 år eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte bedriva näringsverksamhet som innefattar försäljning av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat.

Serveringstillstånd får inte meddelas den som är under 20 år eller den som har förvaltare. Sådan person får inte heller bedriva försäljning av öl. Intyg om att förvaltare inte är förordnad utfärdas av överförmyndaren i kommunen.

3 kap. 7 §

Alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får inte säljas eller annars lämnas ut till den som inte har fyllt 20 år. Beträffande folköl gäller motsvarande den som inte har fyllt 18 år.

Alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras till den som har fyllt 18 år.

Första stycket meddelar att man måste vara 20 år för att köpa alkoholdrycker på Systembolaget eller på dess utlämningsställen. Man måste vara 18 år för att köpa folköl.

Andra stycket meddelar att man måste vara 18 år för att serveras alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat på ett serveringsställe.

Åldersgränserna är olika för försäljning och servering eftersom serveringspersonalen har ett ansvar för gästen som beställer in alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat.

Bestämmelsen om åldersgränser hindrar inte att en restaurang tar emot underåriga som gäster. Restaurangen har dock ett ansvar att se till att dessa inte serveras eller förtär alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat.

3 kap. 8 §

Alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får inte lämnas ut till den som är märkbart påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel.

Alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får inte lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att olovligen tillhandahållas någon.

Den som lämnar ut alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den ålder som anges i 7 §. Om det föreligger tveksamhet om en persons ålder ska legitimation begäras. Lämnas inte legitimation ska gästen inte få köpa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat.

Det är den som lämnar ut alkoholdrycker vid servering eller detaljhandel som är skyldig att förvissa sig om att mottagaren har uppnått föreskriven ålder. Denna skyldighet gäller vid servering även om ålderskontroll vid entrén tillämpas. Om alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat lämnas

ut till någon som inte uppnått föreskriven ålder kan den som har lämnat ut dessa, till exempel en servitör eller en bartender, straffas för *olovlig hantering av alkohol* enligt 11 kap. 9 § alkohollagen.

Administrativa åtgärder, det vill säga erinran, varning eller återkallande av tillståndet kan vidtas mot tillståndshavaren.

3 kap. 9 §

Det är förbjudet att som ombud eller på därmed jämförbart sätt anskaffa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat till den som enligt 7 eller 8 § inte har rätt att få sådan vara utlämnad till sig. Det är också förbjudet att i annat fall än som avses i 4 kap. 4 § andra stycket 1, 2 och 4–7 i större omfattning tillhandagå annan med att anskaffa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat.

Alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat får inte lämnas som gåva eller lån till eller bjudas den som inte har fyllt 20 år. I fråga om folköl gäller dock motsvarande den som inte har fyllt 18 år.

Det är dock tillåtet att bjuda den som inte har uppnått föreskriven ålder på en mindre mängd alkoholdryck eller alkoholdrycksliknande preparat under förutsättning att intag sker på platsen och under ordnade förhållanden samt det med hänsyn till den unges ålder och utveckling och omständigheterna i övrigt framstår som försvarligt. På serveringsställe gäller dock den åldersgräns som anges i 7 § andra stycket.

Första stycket avser det vi i dagligt tal kallar langning. Det är förbjudet att skaffa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat till den som inte har nått föreskriven ålder eller som är berusad av alkohol eller annat berusningsmedel.

Andra stycket meddelar att det är förbjudet att överlämna alkoholdrycker som gåva eller lån till den som inte har uppnått föreskriven ålder.

Tredje stycket meddelar att förbudet i andra stycket inte utgör hinder för till exempel föräldrar att bjuda den som inte har nått föreskriven ålder på en mindre mängd alkoholdryck vid en familjefest, exempelvis ett bröllop. Detta kan ske under förutsättning att förtäringen sker på platsen och under ordnade former. Det ska också med hänsyn till den unges ålder och utveckling och omständigheterna i övrigt framstå som försvarligt. På restaurang gäller dock alltid 18 år som lägsta åldersgräns för alkoholförtäring.

3 kap. 10 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får förbjuda eller inskränka försäljning av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat om det finns synnerliga skäl för det.

Kommunen får för visst tillfälle förbjuda eller inskränka försäljning av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat om det anses påkallat för att upprätthålla ordning.

Denna paragraf innehåller undantagsbestämmelser som tar sikte på extraordinära förhållanden och som ska tillämpas med stor återhållsamhet.

3 kap. 11 §

Överläts rörelse där det ingår verksamhet som kräver godkännande som anges i 2 kap. 1 § första stycket eller 3 § första stycket (tillverkning), 4 kap. 1 § första stycket (partihandel), 6 kap. 2 § (handel med teknisk sprit), eller tillstånd enligt 8 kap. 1 § (serveringstillstånd) får överlåtaren sälja sitt lager av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat till efterträdaren, om denne har rätt att bedriva sådan verksamhet.

Konkurs- eller dödsbo eller, i fråga om utmätt egendom, Kronofogdemyndigheten får trots bestämmelserna i denna lag sälja sprit, alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat till den som har rätt att tillverka eller bedriva partihandel med sådana varor. Alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får även säljas till detaljhandelsbolaget. Motsvarande gäller då en verksamhet måste avvecklas till följd av att tillstånd eller godkännande som avses i första stycket har återkallats eller då det finns andra tvingande skäl.

Om en restaurangverksamhet ska avslutas och en ny ska ta vid kan den gamla tillståndshavaren sälja sitt lager av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat till den nya tillståndshavaren. Varulagret får dock inte överlätas eller säljas till den nya ägaren förrän denna har meddelats ett eget serveringstillstånd.

4 kap. Partihandel m.m.

4 kap. 3 §

Vid partihandel med spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller med alkoholdrycksliknande preparat är säljaren skyldig att förvissa sig om att köparen har rätt att köpa in eller sälja varan vidare.

Systembolaget eller annan partihandlare har ansvar att kontrollera att den som köper alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat har rätt att sälja dessa vidare. Partihandlaren måste alltså kontrollera att ett bolag eller en förening har ett serveringstillstånd.

5 kap. Detaljhandel

5 kap. 1 §

För detaljhandel med spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker och med alkoholdrycksliknande preparat ska det finnas ett särskilt för ändamålet bildat aktiebolag (detaljhandelsbolaget). Bolaget ska ägas av staten.

Detaljhandelsbolaget får inte föra ut eller exportera eller tillverka sådana drycker eller preparat som anges i första stycket. Bolaget får införa eller importera sådana drycker och preparat endast för att kunna fullgöra den skyldighet som anges i 4 §.

Detaljhandelsbolaget får inte bedriva annan partihandel än försäljning till den som har serveringstillstånd. Detta gäller dock inte försäljning av enstaka partier till partihandlare. Bestämmelser om detaljhandelsbolagets verksamhet och drift samt om särskild kontroll från statens sida ska finnas i ett avtal mellan staten och bolaget.

Denna bestämmelse avser detaljhandelsbolaget, det vill säga Systembolaget Aktiebolag, i dagligt tal Systembolaget.

5 kap. 2 §

Endast detaljhandelsbolaget får bedriva detaljhandel med spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker och med alkoholdrycksliknande preparat.

5 kap. 5 §

Detaljhandel med folköl är, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, tillåten under villkor att verksamheten bedrivs i sådana lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel

1. som ingår i anläggningar som är godkända enligt föreskrifter meddelade med stöd av 7 § 1 livsmedelslagen (2006:804) eller registrerade enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien, och

2. som är avsedda för stadigvarande försäljning av livsmedel och där det också säljs mat.

Utan hinder av vad som föreskrivs i första stycket får detaljhandel med folköl bedrivas av detaljhandelsbolaget samt av tillverkare av sådan öl.

Den som bedriver detaljhandel med folköl ska anmäla verksamheten till den kommun där försäljningen sker. Försäljning får inte påbörjas förrän anmälan har gjorts.

Den som bedriver detaljhandel med folköl ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och svara för att personalen har erforderliga kunskaper om vad som gäller för försäljningen. För egenkontrollen ska det finnas ett särskilt program.

I tredje stycket har ett förtydligande skett så att det klart framgår att försäljning av folköl inte får påbörjas förrän anmälan har gjorts. Om man har ett serveringstillstånd för starköl, vin, spritdrycker och annan jäst alkoholdryck behöver man inte anmäla folkölsförsäljning till kommunen.

7 kap. Marknadsföring av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat

7 kap. 1 §

Vid marknadsföring av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat till konsumenter ska särskild måttfullhet iakttas. Reklam- eller annan marknadsföringsåtgärd får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmana till bruk av alkohol.

Marknadsföring får inte rikta sig särskilt till eller skildra barn eller ungdomar som inte har fyllt 25 år.

7 kap. 2 §

Den som tillverkar, säljer eller förmedlar försäljning av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat får i sin rörelse lämna sådana drycker eller preparat som gåva endast i form av varuprov.

Vid marknadsföring av tjänster eller vid försäljning av andra varor än alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat får sådana drycker eller preparat inte lämnas som gåva.

Om man bedriver restaurang eller säljer folköl får man inte lämna alkoholdrycker som gåva.

En partihandlare får endast ge bort alkoholdrycker som gåvor i form av varuprover och då i enlighet med nedanstående regler. En partihandlare får inte ge bort alkoholdrycker i någon annan form oavsett vad man kallar det.

Begreppet varuprov innebär att det är ett led i en försäljning för att ge mottagaren möjlighet att bedöma produkten. Det kan därför bara vara en begränsad mängd. Det spelar ingen roll om varuproverna överlämnas på flaska eller i glas vid till exempel en provsmakning.

8 kap. Servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat

8 kap. 1 §

För servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker och av alkoholdrycksliknande preparat krävs tillstånd av den kommun där serveringsstället är beläget (serveringstillstånd).

Serveringstillstånd som avser servering i inrikes trafik på fartyg, luftfartyg eller järnvägståg (trafikservering), meddelas dock av den kommun där det företag som vill bedriva serveringen har sitt säte, eller där den person som vill bedriva serveringen har sin hemvist. Har företaget inte säte inom landet eller personen inte sin hemvist inom landet, meddelas tillstånd av Stockholms kommun.

Detaljhandelsbolaget får trots bestämmelserna i första stycket anordna provning av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat för allmänheten enligt riktlinjer i avtalet mellan staten och bolaget.

Trafikservering kan förekomma på fartyg, flygplan eller tåg men inte på andra färdmedel som till exempel bussar, hyrlimousiner och dyl. I övrigt gäller samma regler för trafikservering som för annan servering. Lagstiftaren har dock förutsatt att tillståndsmyndigheten anpassar de restaurangmässiga kraven till de förhållanden som råder på respektive trafikmedel.

8 kap. 1 a §

Serveringstillstånd krävs inte om serveringen

- 1. avser ett enskilt tillfälle för i förväg bestämda personer,**
- 2. sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna, och**
- 3. äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker.**

Ett serveringstillstånd innebär en rätt för tillståndshavaren att mot betalning servera sina gäster de alkoholdrycker som tillståndet omfattar.

Denna paragraf omfattar sådana situationer då det inte är fråga om "tillhandahållande av dryck mot ersättning", det vill säga då varje deltagare själv skaffar sig de alkoholdrycker han/hon förtär eller då

någon av deltagarna bjuder de övriga. Det kan också vara någon av deltagarna som på uppdrag av de övriga anskaffar dryckerna.

Det får inte finnas vinstintresse av något slag, vare sig från försäljningen av dryckerna eller från någon annan del av arrangemanget. Villkoret kan således inte anses uppfyllt om det i samband med serveringen säljs andra varor. Något kommersiellt syfte får inte finnas utan det kan enbart vara fråga om ett helt privat arrangemang. Ingen annan kostnad utöver inköpskostnaden för dryckerna får tas ut av gästerna. Avgift för att få delta i tillställningen eller betalning för annat får inte förekomma.

En serveringslokal som normalt används för yrkesmässig försäljning av alkoholdrycker eller lättdrycker, får inte användas om servering skall vara tillåten enligt denna paragraf.

Bestämmelsen gäller bara vid enstakatillfälle. Ett bröllop och en jubileumsfest är exempel på när kriteriet för enstaka tillfälle kan anses uppfyllt. Föreningsmöten och pubkvällar på arbetsplatser etc. tillhör däremot inte denna kategori. För att undantaget skall vara tillämpligt skall gästerna vara inbjudna i förväg.

Samtliga villkor skall vara uppfyllda samtidigt för att servering skall kunna få ske utan tillstånd. Serveringen omfattas av vissa av alkohollagens övriga bestämmelser. Således gäller åldersgränserna även vid denna typ av servering.

8 kap. 2 §

Serveringstillstånd kan meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod (stadigvarande serveringstillstånd). Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Stadigvarande tillstånd gäller tills vidare. Kommunen får dock om det finns särskilda skäl begränsa tillståndets giltighet till viss tid.

Serveringstillstånd kan gälla spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat eller en eller flera av dessa drycker eller preparat.

Tillstånd att anordna provsmakning av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat enligt 6 och 7 §§ kan meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod.

Det finns två grundtyper av tillstånd:

- Stadigvarande tillstånd och
- Tillfälliga tillstånd.

Stadigvarande tillstånd kan antingen avse hela året eller viss del av året (säsongsrättighet). Exempel på säsongsrättighet är en restaurang som har tillsvidarestillstånd till servering under vintersäsongen. Kraven för ett stadigvarande tillstånd är förhållandevis hårda, bland annat avseende köket matutbudet, lokalen och kunskaper i alkohollagen.

Tillfälligt tillstånd avser en viss tidsperiod eller ett visst antal serveringstillfällen. Kraven för ett tillfälligt tillstånd är betydligt lättare än för ett stadigvarande tillstånd, bland annat avseende köket, matutbudet, lokalen och kunskap i alkohollagen. Tillfälliga tillstånd kan gälla enstaka tillfälle eller enstaka tidsperiod och kan avse servering till allmänheten eller slutna sällskap. Detta skiljer sig från kommun till kommun och kan vara från några dagar till en längre period. Tillfällig servering

förutsätter att det inte är fråga om regelbundet återkommande verksamhet. Också antalet tillståndstillfällen i en viss serveringslokal kan vara av betydelse.

Tillstånden kan vända sig till två kategorier:

- Allmänheten och
- Slutna sällskap

Om man har ett serveringstillstånd till allmänheten innebär det att "alla" kan komma. Restauranger och nattklubbar har ett stadigvarande tillstånd till allmänheten. Exempelvis folkparker har ett tillfälligt tillstånd till allmänheten. Om man annonserar, exempelvis i tidningar eller på Facebook, krävs ett tillstånd till allmänheten.

Om man har ett tillstånd till allmänheten och har för avsikt att anordna dans, after ski eller andra aktiviteter räknas som allmän sammankomst eller offentlig tillställning enligt ordningslagen måste man söka ett tillstånd för detta hos Polismyndigheten. Polismyndigheten kan komma att begära att tillståndshavaren ska ha förordnade ordningsvakter vid sådana evenemang. Ett tillstånd till allmänheten gör att det kan finnas skäl till högra tillsynberedskap hos tillsynsmyndigheterna.

För att det skall kunna vara fråga om ett slutet sällskap krävs att medlemskretsen är känd före det aktuella arrangemanget. Det är alltså inte fråga om ett slutet sällskap om till exempel medlemskap kan lösas i entrén till den aktuella tillställningen. Det krävs att det finns ett gemensamt intresse eller annat samband mellan medlemmarna. Exempel på underlag som kan användas för att bedöma denna fråga kan vara föreningsstadgar, uppgifter om styrelsens sammansättning, styrelse- eller årsmötesprotokoll, verksamhetsberättelse och medlemsförteckning. Antalet medlemmar och sällskapets omfattning kan vara av betydelse. En tillställning som är allmän sammankomst eller offentlig tillställning enligt ordningslagens bestämmelser kan inte vara ett slutet sällskap i alkohollagens mening.

I fjärde stycket anges att tillstånd för provsmakning av alkoholdrycker kan ges enligt 6 och 7 §§, vilket liksom vad gäller serveringstillstånd ska kunna meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod.

8 kap. 3 §

Den som har ett stadigvarande tillstånd att servera spritdrycker har, efter anmälan till kommunen, rätt att krydda spritdryck för servering som snaps i den egna serveringsrörelsen.

För kryddning av snaps måste en anmälan lämnas till kommunen. Bestämmelsen avser just snaps i den vedertagna svenska betydelsen, dvs. kryddat brännvin. Avsikten är att göra det lagligt att kunna servera ställets egen snaps till julbord eller liknande tillställningar. Observera att bestämmelsen inte avser något annat än just kryddor, till exempel malört och johannesört. Det är inte tillåtet att smaksätta spritdrycker med exempelvis essenser etc. och ha detta förberett innan gästen själv beställer detta.

8 kap. 4 §

Den som bedriver cateringverksamhet för slutna sällskap kan meddelas stadigvarande serveringstillstånd under förutsättning att den lokal där serveringen äger rum för varje tillfälle anmäls till och godkänns av kommunen.

Den som bedriver cateringverksamhet ska ha ett eget kök för tillredning av mat för att få stadigvarande serveringstillstånd.

Innebörden är att cateringföretag inte ska behöva söka tillstånd vid varje serveringstillfälle, utan kunna erhålla ett stadigvarande tillstånd. En anmälan ska dock ges in till kommunen inför varje serveringstillfälle, så att kommunen kan godkänna den lokal där serveringen kommer att äga rum. Det finns ingen begränsning till var cateringföretaget ska ha sitt säte, utan ett företag i kommun X kan ha ett tillstånd för servering i kommun Y.

I andra stycket meddelas att cateringföretaget ska ha ett eget kök för tillredning av mat. Inte heller denna bestämmelse är begränsad till kommun. Det finns därutöver föreskrifter i livsmedelslagstiftningen om hur ett kök ska vara utrustat för att yrkesmässig tillagning av mat ska få bedrivas. Ett vanligt lägenhets- eller villakök kan därigenom inte kunna komma ifråga.

Ett cateringföretag som har ett stadigvarande serveringstillstånd kommer därigenom också att kunna inhandla alkoholdrycker hos en partihandlare, se 13 §.

8 kap. 5 §

På hotell som har restaurangverksamhet med serveringstillstånd i sina lokaler får servering av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat ske på hotellrummet (rumsservering). På ett sådant hotell får även servering från minibar på hotellrummet ske.

Hotell som har restaurangverksamhet med serveringstillstånd i sina lokaler också har rätt att bedriva rumsservering. Det är inte ovanligt att restaurangverksamhet på ett hotell bedrivs på entreprenad av någon annan än hotellägaren. Det förhållandet ska inte utgöra hinder för rumsservering. Det avgörande är att restaurangverksamheten bedrivs i hotellets lokaler och att det finns ett serveringstillstånd som omfattar de drycker som erbjuds i rumsserveringen. För rumsservering ska inte gälla några begränsningar i tid, utan tillståndshavaren och hotellet beslutar om detta. Övriga bestämmelser i alkohollagen om åldersgräns för servering, serveringsansvarig person med mera gäller även för rumsservering.

8 kap. 6 §

Anordnande av provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycksliknande preparat vid arrangemang riktade till allmänheten är tillåtet under förutsättning att

- 1. arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker eller preparat som provsmakningen avser samt den lokal där provsmakningen ska äga rum, eller**
- 2. de partihandlare som deltar enskilt eller gemensamt ansöker om och får ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker eller preparat som avses erbjudas.**

Tillståndshavare som avses i första stycket 1. ska innan arrangemanget äger rum göra en anmälan till kommunen.

Genom denna reglering är det tillåtet att anordna vinmässor och liknande arrangemang med provsmakning av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker. "Liknande arrangemang" kan vara till exempel provsmakningar som anordnas i vinkällare med mera. I begreppet

provsmakning ligger att det handlar om små mängder av olika produkter för att kunna få en uppfattning om kvalitet och smak.

Det finns två olika möjligheter för att kunna anordna sådan provsmakning. Ett företag med ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker och den lokal där provsmakningen avses äga rum kan, inom ramen för detta tillstånd, anordna provsmakning. Den andra möjligheten är att de partihandlare som deltar ansöker enskilt eller gemensamt om ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker som avses erbjudas. Att begreppet partihandlare används beror på att det endast är sådana som (förutom Systembolaget) har rätt att idka handel med alkoholdrycker och därför har anledning att marknadsföra sina varor.

I andra stycket anges att en tillståndshavare enligt första stycket 1. ska ge in en anmälan till kommunen innan arrangemanget äger rum.

8 kap. 7 §

Den som tillverkar alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat från råvaror som produceras på den egna gården och som har ett stadigvarande serveringstillstånd har rätt att, efter anmälan till kommunen, vid tillverkningsstället erbjuda provsmakning av de egenproducerade dryckerna eller preparaten.

Om sådant tillstånd saknas, får tillverkaren erbjuda provsmakning av egentillverkade alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat vid tillverkningsstället efter särskilt tillstånd för provsmakning.

I paragrafen ges tillverkare av alkoholdrycker från egenproducerade råvaror möjlighet att erbjuda provsmakning vid tillverkningsstället av de egentillverkade dryckerna. Två möjligheter att erbjuda provsmakning ges. Den tillverkare som också har en serveringsrörelse i anslutning till tillverkningsstället och för denna ett stadigvarande serveringstillstånd har rätt att inom ramen för detta, och efter anmälan till kommunen, erbjuda provsmakning av de egna gårdsproducerade dryckerna. Producenter som inte har någon restaurangrörelse kan i stället ansöka hos kommunen om ett särskilt tillstånd för provsmakning.

8 kap. 8 §

Servering av folköl får, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, ske om verksamheten bedrivs i sådana lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel som

1. ingår i anläggningar som är godkända enligt föreskrifter meddelade med stöd av 7 § 1 livsmedelslagen (2006:804) eller registrerade enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien, och

2. är avsedda för stadigvarande verksamhet med livsmedel och där mat serveras samtidigt. Trots första stycket får folköl serveras i sådana fall som anges i 1 a §, 1 b § eller av den som innehar serveringstillstånd.

Den som avser att bedriva servering av folköl ska anmäla verksamheten hos den kommun där serveringen ska ske. Servering får inte påbörjas innan anmälan har gjorts. Vad nu sagts gäller inte i fall som avses i 1 a §, 1 b § eller den som har serveringstillstånd.

Den som är anmälningsskyldig enligt tredje stycket ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över serveringen. För egenkontrollen ska det finnas ett egenkontrollprogram.

8 kap. 10 §

Ansökan om serveringstillstånd görs skriftligen.

Kommunen får ta ut avgift för prövningen enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige.

Kommunen får även ta ut avgift för tillsyn enligt 9 kap. av den som har serveringstillstånd och av den som bedriver anmälningsskyldig detaljhandel med eller servering av folköl.

Regeringen får meddela föreskrifter om den tid inom vilken kommunen ska fatta beslut om serveringstillstånd.

8 kap. 12 §

Serveringstillstånd får endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag.

Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om prov som avses i andra stycket och om undantag i vissa fall från skyldigheten att avlägga prov.

Andra stycket anger att den som ansöker om serveringstillstånd ska avlägga ett prov för att visa sina kunskaper i alkohollagen. Om du läser detta studerar du med stor sannolikhet till detta prov.

Servering av alkoholdrycker är en socialt ansvarsfull uppgift. För att få ett serveringstillstånd måste sökanden uppfylla högt ställda krav på lämplighet. Kommunen genomför en utredning för att bedöma om sökanden kommer att bedriva serveringen i enlighet med lagens bestämmelser.

När prövningen avser ett bolag eller en förening (en juridisk person) kontrolleras även lämplighetskraven hos de fysiska personer som har ett betydande inflytande i rörelsen, till exempel verkställande direktör, ensam firmatecknare, styrelseledamöter, bolagsdelägare eller aktieägare med betydande aktieinnehav. Det kan även bli aktuellt att pröva annan ekonomisk intressent bakom rörelsen, till exempel betydande privata kreditgivare och innehavare av generalfullmakt. I varje ärende bedömer kommunen vilken/vilka som är personer som har betydande inflytande i rörelsen. Lämpligheten kontrolleras sedan hos dessa.

För att kunna få tillstånd måste sökanden ha god personlig och ekonomisk vandel. God personlig vandel innebär att sökanden inte är dömd för några brott som kan göra honom eller henne olämplig för att ha serveringstillstånd. Några exempel på sådana brott är narkotikabrott, ekonomisk brottslighet, våldsbrott och rattfylleri. Hur brottslighet ska påverka bedömningen kan dock inte sägas generellt. När polisens yttrande visar att sökanden har varit inblandad i brottslig verksamhet måste en bedömning göras i varje enskilt fall utifrån brottets art, svårighetsgrad och dess relevans för sökandens lämplighet att bedriva serveringsrörelse.

God ekonomisk vandel innebär bland annat att man inte är dömd för ekonomisk brottslighet, att man inte har några betalningsanmärkningar och att man har betalat sin skatt i tid. Av en tillståndshavare krävs att denne självmant betalar sina skatter och avgifter och att uppkomna skulder regleras. Även ekonomisk vårdslöshet kan utgöra hinder för tillstånd. Det är alltså inte enbart uppsåtlig misskötsamhet som kan påverka om sökanden bedöms vara lämplig för att inneha serveringstillstånd.

I samband med ansökan lämnar sökanden in en finansieringsplan till kommunen. I denna ska framgå varifrån kapitalet för att starta och driva verksamheten kommer. Detta för att kommunen ska kunna kontrollera om rörelsen finansieras med illegala medel, att sökanden inte är ekonomiskt beroende av någon som är olämplig att bedriva serveringsrörelse, eller att han sökanden har bundit upp sig i starkt begränsande leverans- eller marknadsföringsavtal.

I samband med ansökan ska sökanden lämna in de handlingar som behövs för prövningen. Om sökanden inte kommer in med begärt underlag kan ansökan avslås.

Kravet på personlig lämplighet kvarstår även efter det att tillstånd meddelats. Den personliga lämpligheten kontrolleras varje år genom remisser till bland annat Skatteverket och Polismyndigheten.

8 kap. 13 §

Den som har tillstånd för servering till allmänheten eller stadigvarande tillstånd för servering i slutet sällskap, får köpa de spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker som behövs för rörelsen endast av partihandlare eller av detaljhandelsbolaget. Den som har tillstånd för servering i slutet sällskap vid ett enstaka tillfälle eller under en enstaka tidsperiod, får köpa motsvarande drycker endast hos detaljhandelsbolaget.

Första stycket gäller även för alkoholdrycksliknande preparat som är skattepliktiga enligt lagen (1994:1564) om alkoholskatt.

Alkoholdrycker som har anskaffats på annat sätt får inte användas i serveringsrörelsen. Den som serverar drycker som köpts in eller anskaffats på annat sätt kan dömas för olovlig försäljning av alkoholdrycker. Exempel på sådana drycker är privatinförda drycker, smugglade eller olovligt tillverkade drycker med mera.

Införsel/import av spritdrycker, vin och starköl för kommersiella syften får endast göras av partihandlare.

I kommunernas arbete med sin tillsyn över restauranger med serveringstillstånd är det därför nödvändigt att kunna kontrollera att rörelsens drycker köpts in på rätt sätt enligt alkohollagen. Detta görs genom inköpsfakturor.

8 kap. 14 §

Serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Särskilt tillstånd kan dock meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Om så har skett ska varje tillståndshavare svara för ordning och nykterhet

inom serveringsutrymmet samt för att vad som i övrigt gäller enligt denna lag iakttas under den tid han eller hon bedriver servering där.

Andra stycket meddelar vad som gäller om flera tillståndshavare vill utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Samtliga tillståndshavare ska ha ett eget serveringstillstånd innan de kan söka ett gemensamt tillstånd för den gemensamma serveringsytan. Varje tillståndshavare ska svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet under den tid han eller hon bedriver servering, samt att vad som i övrigt gäller enligt alkohollagen iakttas.

Ett serveringstillstånd ska vara knutet till ett visst serveringsställe. Med serveringsställe avses alla lokaler och utrymmen som används i en serveringsrörelse, både inomhus och utomhus. Serveringslokaler och eventuella andra utrymmen ska vara angivna i tillståndsbeviset, till exempel genom markering på ritning som bifogas beviset.

Det är viktigt att serveringsytan är överblickbar, bland annat för att serveringspersonalen ska kunna kontrollera vilka gäster som får tillgång till alkoholdrycker samt kunna upptäcka om olägenheter uppstår. Serveringslokaler och utrymmen som inte är belägna så att de kan överblickas på ett tillfredsställande sätt eller inte kan förses med mat från restaurangköket utgör fristående serveringsrörelser. Exempel på detta är en lokal som saknar förbindelse med serveringsstället i övrigt. Då är lokalen att betrakta som en fristående serveringsrörelse vilken kräver separat tillstånd. Lokalen ska vara godkänd av räddningstjänsten och kommunens miljöinspektör.

Om serveringstillståndet har en uteservering måste lagad mat också kunna serveras där. En uteservering ska vara väl avgränsad. Även den ska vara överblickbar. En uteservering bör ligga i nära anslutning till de egentliga serveringslokalerna.

8 kap. 15 §

Stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten får medges endast om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter. Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Serveringsstället ska vara utrustat med ett i förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matsservering. Om det finns en drinkbar får den ta i anspråk endast en mindre del av serveringsställets totala yta och vara belägen i nära anslutning till matsalen.

Tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten får meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat. Detsamma gäller tillstånd för servering i slutet sällskap.

Tillstånd för servering av starköl, vin och annan jäst alkoholdryck i foajéer till teater eller konsertlokal under paus i föreställning eller konsert får meddelas utan krav på matsservering. Det ställs inte heller krav på matsservering vid provsmakning enligt 6 eller 7 §.

I första stycket föreskrivs vad som ska gälla med avseende på matsservering för att få serveringstillstånd. Serveringsstället ska ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen, det ska tillhandahållas lagad eller på annat sätt tillredd mat och gästerna ska kunna erbjudas ett flertal förrätter, varmrätter och efterrätter. "På annat sätt tillredd mat" ger utrymme för restauranger som serverar exempelvis sushi eller mat tillredd med sousvide-teknik att kunna ha ett serveringstillstånd. Att maten ska vara lagad eller tillredd innebär att råvaror på något sätt ska ha förädlats. Enbart

sallader eller smörgåsar är inte tillredd mat i lagens mening och tillgodoser heller inte kravet på ett varierat utbud av maträtter.

Efter kl. 23.00 ställs inte lika höga krav på matutbudet. Gästerna ska dock kunna erbjudas flera olika rätter, dock av enklare slag. Enbart chips eller nötter är inte att anse som maträtter.

Tillstånd för servering till allmänheten året runt eller årligen under viss tidsperiod meddelas endast om serveringsstället har ett kök för allsidig matlagning och tillhandahåller lagad mat. Ett kök som möjliggör att ett varierat utbud av maträtter kan tillhandahållas ska finnas i anslutning till serveringslokalen. Utrustningen måste dock hålla en viss standard, till exempel ska inte vanliga lägenhetsspisar eller mikrovågsugnar för uppvärmning av prefabricerade maträtter anses vara tillräcklig utrustning. Serveringstillstånd ska inte medges om enbart enklare mat, såsom till exempel smörgåsar, hamburgare eller varm korv med bröd, erbjuds. Det innebär att gatukök, caféer och liknande enklare serveringsställen inte ska kunna komma ifråga för serveringstillstånd. Detsamma gäller sådana restauranger, till exempel många hamburgerrestauranger, vars verksamhet i huvudsak är inriktad på barnfamiljer och ungdomar.

Serveringsstället ska ha ett med hänsyn till omständigheterna tillräckligt antal sittplatser och eventuell drinkbar får endast vara en mindre del av stället. Serveringsytan ska vara överblickbar och det ska vara en god standard på den allmänna utrustningen. Gästerna ska i normalfallet kunna beställa och bli serverade vid bordet.

Matsservering är ett grundläggande krav för serveringstillstånd. Detta för att berusningsnivån blir lägre om alkohol intas samtidigt med mat. Det ska serveras sådan mat som gästerna kan förväntas beställa. Det är den allmänna standarden, såväl på maten som miljön, som ska vara avgörande för möjligheten att få serveringstillstånd. En grundläggande förutsättning för restaurangverksamhet är att lokalen är registrerad som livsmedelsanläggning hos kommunens livsmedelsinspektör, vilket innebär att de livsmedelshygieniska krav som gäller inom EU ska vara uppfyllda och garanterar att lokal och utrustning håller en viss standard.

Tillstånd för servering till allmänheten under en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle eller för servering till slutet sällskap kan medges om det serveras någon form av tillredd mat. I dessa fall kan alltså även lägenhetsspisar eller mikrovågsugnar för uppvärmning av prefabricerad mat anses vara tillräckligt. Kravet på matsservering gäller inte vid provsmakning av alkoholdrycker.

Vid pausservering i foajé till teater eller konsertlokal gäller inte kravet på kök och matsservering. Däremot skall sökanden vara lämplig för att bedriva serveringsverksamhet. Tillstånd för pausservering kan också förenas med villkor, till exempel om att alkoholservice inte får ske i samband med ungdomsevenemang.

Det är den sammanvägda bedömningen av utbud, kvalitet och allmän standard som ska vara avgörande. En noggrann provning görs för varje enskilt serveringsställe.

8 kap. 16 §

Lokaler som används för servering till allmänheten eller för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd ska vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt.

I samband med tillståndsprövningen skickar kommunen en remiss till räddningstjänsten, som meddelar om serveringslokalen är lämplig ur brandsynpunkt.

8 kap. 17 §

Om alkoholservice på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda.

Kommunen ska vid tillståndsgivning bedöma riskerna för eventuella olägenheter i fråga om ordning och nykterhet samt risk för människors hälsa. Om sådana olägenheter kan befaras får serveringstillstånd vägras även om övriga krav är uppfyllda.

Exempel på olämpliga miljöer för alkoholservice är platser där ungdomar vistas eller samlas, redan etablerade missbruks- eller brottsbelastade miljöer, trafikleder, utpräglade bostadsområden där buller från serveringsstället kan ge upphov till störningar etc.

8 kap. 18 §

Tillståndshavaren eller av denne utsedd serveringsansvarig person ska ha tillsyn över serveringen och vara närvarande på serveringsstället under hela serveringstiden. Det sista gäller dock inte vid rumsservice. Den som är serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år och vara lämplig för uppgiften med hänsyn till sina personliga egenskaper och omständigheterna i övrigt.

Tillståndshavaren ska till kommunen anmäla den eller de personer som har utsetts att ansvara för serveringen av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat.

Endast den som är anställd av tillståndshavaren eller som är inhyrd av ett bemanningsföretag får anlitas som köks- eller serveringspersonal eller för uppgifter som är av betydelse för ordning och nykterhet. Detta gäller dock inte ordningsvakter som förordnats enligt 2 § 4 lagen (1980:578) om ordningsvakter. Restaurangskolor med serveringstillstånd samt, efter överenskommelse med skolan, även andra restauranger med sådant tillstånd får i utbildningssyfte anlita restaurangskolans elever.

Den som är serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år, ha kunskaper i alkohollagen och i övrigt vara lämplig för uppgiften.

Tillståndshavaren svarar för att en serveringsansvarig person är lämplig för uppgiften och medveten om sitt ansvar. Om en serveringsansvarig visar sig olämplig skall tillståndshavaren skilja denne från uppgiften.

Tillståndshavaren ska anmäla den eller de personer som är serveringsansvariga till kommunen. Detta görs på blanketten "anmälan om serveringsansvarig personal". På blanketten ska alla som är serveringsansvariga vid anmälningstillfället skrivas in. Om en serveringsansvarig visar sig olämplig för uppgiften eller avslutar sin anställning ska en ny anmälan göras.

Serveringsstället får inte lämnas utan tillsyn av tillståndshavaren eller serveringsansvarig så länge service av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat pågår. Tillståndshavaren eller serveringsansvarig person behöver dock inte nödvändigtvis finnas i serveringslokalerna men någon av dessa personer skall under hela ovan nämnda tid finnas tillgänglig på serveringsstället. Finns flera serveringsansvariga personer på serveringsstället samtidigt bör tillståndshavaren klargöra vem av dem som har huvudansvaret.

Köks- och serveringspersonal samt personal med uppgifter av betydelse för ordning och nykterhet, det vill säga entrévärdar, ska vara anställda av tillståndshavaren eller inhyrda från ett

bemanningsföretag. Ordningsvakter som är förordnade enligt lagen om ordningsvakter är inte anställda av tillståndshavaren. Restaurangskolor med serveringstillstånd får anlita skolans elever och restaurangskoleelever som är på praktik på en restaurang behöver heller inte vara anställda av tillståndshavaren.

Personal som inte tillhör den egentliga serveringsrörelsen är undantagen från kravet på anställning hos tillståndshavaren. Detta kan gälla garderobiärer, musiker, casinopersonal, ordningsvakter och liknande. Undantagna är även personal som är inhyrd från bemanningsföretag, det vill säga från företag som har till verksamhet att hyra ut personal till restauranger. Personal kan inte lånas eller hyras in från andra företag.

8 kap. 19 §

Kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 §.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycks liknande preparat inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Bestämmelserna i första – tredje styckena gäller inte rumsservering på hotell eller minibar i hotellrum enligt 5 §.

Reglerna om serveringstider utgör en väsentlig del av alkohollagstiftningen. Sociala hänsyn skall därför ha företräde framför företagsekonomiska eller näringspolitiska.

I bestämmelsen om serveringstider finns en normaltidsgräns, det vill säga de tidsgränser för servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat som normalt ska gälla. Kommunen kan, om det är särskilt påkallat, bevilja undantag. Undantag kan antingen avse:

- rätt till servering utanför normaltiden, det vill säga servering efter klockan 01.00, eller
- inskränkning av serveringstid i förhållande till normaltiden.

Om alkoholpolitiska olägenheter/ordningsstörningar befaras eller har uppkommit kan serveringstiden begränsas tillfälligt eller tillsvidare.

Enbart ekonomiska skäl, till exempel en hänvisning till att en konkurrerande eller närliggande restaurang har utsträckt serveringstid, är därför inte en tillräcklig grund för bifall till en serveringstid utöver normaltiden.

Lokalen ska vara utrymd 30 minuter efter serveringstidens utgång. Någon möjlighet att medge utsträckning av tiden för utrymning finns inte.

Om en rörelse önskar övergå till servering av lättdrycker eller öl efter serveringstidens utgång krävs, för att bestämmelsen om utrymning skall kunna upprätthållas, att rörelsen håller stängt viss tid efter att serveringsstället utrymts.

8 kap. 20 §

Vid servering av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat ska ansvarig personal se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks.

Det övergripande målet för den svenska alkoholpolitiken är att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Regleringen av serveringsverksamheten är ett medel för att nå detta mål. Återhållsamhet i samband med servering av alkoholdrycker är en genomgående princip i alkohollagen.

Bestämmelsen gäller såväl vid serveringar med tillstånd som vid servering av öl. Den fokuserar på kravet på återhållsamhet vid servering och att verksamheten ska bedrivas på ett ansvarsfullt sätt och präglas av måttfullhet. Kravet att servering av alkoholdrycker inte får föranleda olägenheter i fråga om ordning och nykterhet gäller på serveringsstället och i dess omedelbara närhet.

Serveringen av alkoholdrycker får inte ske i sådan omfattning att brister i ordning och nykterhet uppkommer. Serveringsrörelser där servering av alkoholdrycker och alkoholliknande preparat är tillåten skall drivas under former så att kravet på ordning och nykterhet vid varje tillfälle upprätthålls.

Marknadsföringen av alkoholdrycker ska vara särskilt måttfull. Det är också förbjudet att förmå någon gäst till inköp av alkoholdrycker. Vid servering av alkoholdrycker ska alltid lättdrycker finnas att tillgå. Dessa bestämmelser visar tillsammans på det sociala ansvar som en tillståndshavare förutsätts leva upp till.

Kravet på ordning och nykterhet innebär en skyldighet att avbryta serveringen innan problem uppstår.

För att leva upp till lagens krav måste tillståndshavaren eller serveringsansvarig person ha kontroll över serveringen till gästerna och de serverade dryckerna. Det är inte förenligt med kravet på återhållsamhet att servera större mängder alkohol på en gång till en person eller en mindre grupp människor, exempelvis genom servering av helfaskor spritdryck, ölhinkar, öltunnor, shotsbrickor, användande av drinkvagnar och liknande.

Tillståndshavaren har alltid det yttersta ansvaret och har ett totalt tillsynsansvar över den egna restaurangen. Tillståndshavaren kan utse serveringsansvarig person som fullgör uppgiften i dennes ställe. Tillståndshavaren ska också leda och instruera sin personal för att se till att reglerna efterlevs. Personalen ska vara kunnig nog för sin uppgift och veta hur uppkomna situationer ska hanteras så att bestämmelsen följs. För att underlätta för personalen är det bra om det finns en policy på serveringsstället för hur man hanterar olika situationer. Det är också bra att personalen får utbildning med jämna mellanrum.

8 kap. 21 §

Priset för en alkoholdryck eller ett alkoholdrycksliknande preparat får vid servering inte sättas lägre än inköpspriset för drycken eller preparatet jämte skäligt påslag. Prissättningen får inte ske på ett sådant sätt att försäljning av drycker eller alkoholdrycksliknande preparat med högre alkoholhalt främjas. Gästerna får inte uppmanas eller förmås att köpa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat.

Syftet med bestämmelsen är att alkoholförsäljningen ska bära sina egna kostnader. Med skäligt tillägg avses tillägg för kostnader för servering och övrig hantering.

Förfrågningar från serveringspersonalens sida till exempel om ytterligare alkoholdrycker önskas i samband med att kassan stängs är dock tillåtna. Däremot får inte personalen uppmana gästerna att köpa alkoholdrycker. Mängdrabatter av typen "Köp två starköl så ingår den tredje" är inte heller tillåtna. Prissänkning på alkoholdrycker under viss tid på dagen, så kallad Happy Hour, ska även omfatta mat och lättdrycker.

8 kap. 22 §

Vid servering av alkoholdrycker ska lättdrycker finnas att tillgå i tillfredsställande urval och omfattning.

Restauranger som serverar alkoholdrycker ska också erbjuda ett utbud av lättdrycker som är tillfredsställande i förhållande till serveringstillståndet och de alkoholdrycker som tillhandahålls. Om man serverar öl och vin på sitt serveringsställe räcker det inte med att servera läsk och bubbelvatten som lättdryck, utan det ska också gå att få alkoholfri öl eller alkoholfritt vin.

8 kap. 23 §

Från ett serveringsställe med serveringstillstånd får inte någon medföra spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som har serverats i lokalen. Detta gäller inte hotellrum med minibar.

Syftet med bestämmelsen är att förhindra detaljhandel med spritdrycker, vin och starköl från restaurang. Förbudet omfattar inte bara restaurangens gäster utan även tillståndshavaren, personal och andra.

För att förhindra att gäster tar med sig serverade alkoholdrycker från ett serveringsställe bör sådana endast lämnas ut till gästerna i glas, öppen flask eller på liknande sätt.

8 kap. 24 §

På ett serveringsställe där serveringstillstånd gäller får inte någon inta eller tillåtas inta andra alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat än sådana som har serverats i enlighet med tillståndet. Detta gäller dock inte på hotellrum.

Inte heller får någon inta eller tillåtas inta alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat på ett serveringsställe där alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat inte får serveras eller i en lokal som yrkesmässigt upplåts för anordnande av sammankomster i slutna sällskap vid vilka mat eller dryck tillhandahålls av innehavaren eller genom dennes försorg och där servering av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat inte är tillåten.

Alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som inte får serveras i en lokal som avses i denna paragraf får inte heller förvaras i lokalen eller tillhörande utrymmen.

Förbuden enligt denna paragraf gäller inte i fråga om folköl.

Första stycket behandlar det så kallade förtäringförbudet på serveringsställen med serveringstillstånd. Där får bara spritdrycker, vin och starköl som serverats i enlighet med tillståndet förtäras.

Förtäringförbudet gäller dygnet runt under den period som tillståndet avser. Vid helårsrättigheter gäller förbudet hela året och vid säsongrättigheter under angiven serveringssäsong, till exempel vintersäsongen. Vid tillfällig servering gäller förbudet under den tidsperiod som tillståndet avser.

Förtäringförbudet gäller på motsvarande sätt för lokal som används för stadigvarande eller tillfällig servering som inte omfattar alkoholdrycker. I Sverige är det inte tillåtet med så kallad Bring your own, alltså att man tar med sin egen dryck till en restaurang. Detta gäller även för restauranger som inte har serveringstillstånd.

Tredje stycket behandlar det så kallade förvaringsförbudet. Det innebär att det på ett serveringsställe med tillstånd till alkoholservering endast får förvaras de slag av alkoholdrycker som serveringstillståndet omfattar. Tillståndshavaren eller personalen får inte försvara alkohol för privat bruk på serveringsstället.

Den som i strid mot bestämmelserna tillåter alkoholförtäring kan dömas för olovlig dryckeshantering enligt 10 kap 7 § andra stycket.

9 kap. Tillsyn m.m.

9 kap. 1 §

Folkhälsomyndigheten har, med de begränsningar som anges i 3 och 4 §§, tillsyn över efterlevnaden av denna lag och anslutande föreskrifter.

Länsstyrelsen har tillsyn inom länet. Länsstyrelsen ska också biträda kommunerna med råd i deras verksamhet.

Folkhälsomyndigheten har *tillsynsansvar på nationell nivå* avseende efterlevnaden av alkohollagen och anslutande föreskrifter.

Länsstyrelsen utövar *regional tillsyn inom respektive län* och ska *biträda kommunerna med råd i deras verksamhet*.

Sammanfattningsvis kan man säga att Folkhälsomyndigheten har ansvar över att alkohollagen och dess anslutande föreskrifter följs, och länsstyrelsen har ansvar över att tillsynen enligt alkohollagen fungerar.

9 kap. 2 §

Kommunen och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat.

Kommunen och polismyndigheten har också tillsyn över detaljhandeln med folköl.

Kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen.

Kommunen har tillsammans med Polismyndigheten tillsyn över att respektive tillståndshavare lever upp till bestämmelserna i alkohollagen.

Det finns också andra myndigheter som kan genomföra tillsyn på serveringsstället, till exempel Skatteverket och räddningstjänsten. Dessa myndigheter genomför dock inte tillsyn enligt alkohollagen, utan kontrollerar andra delar i verksamheten/på serveringsstället.

9 kap. 3 §

För tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om marknadsföring i 7 kap. finns det särskilda regler i marknadsföringslagen (2008:486). Tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna gentemot den som har serveringstillstånd får, i fråga om marknadsföring på serveringsstället, utövas också av kommunen. För kommunens tillsyn gäller inte 7 kap. 8 §.

Konsumentverket har det övergripande ansvaret för tillsynen över marknadsföring, men kommunen får utöva tillsyn över marknadsföring på serveringsställen med serveringstillstånd.

Kommunen utövar inte tillsyn över marknadsföringen av detaljhandelsförsäljning med öl men iakttagelser om brister i den marknadsföringen eller annan som Konsumentverket har ansvar för rapporteras lämpligen dit av kommunen.

9 kap. 11 §

Den som har beviljats serveringstillstånd ska anmäla hos kommunen när han eller hon avser att påbörja verksamheten.

Anmälan ska också göras om verksamheten läggs ned eller om avbrott sker i den. Om verksamheten förändras till sin omfattning eller i något annat hänseende av betydelse för tillsynen ska detta också anmälas, liksom betydande förändringar av ägarförhållandena.

Anmälan ska göras i förväg, eller om det förhållande som föranlett anmälningsskyldighet inte har kunnat förutses, utan dröjsmål.

Tillståndshavaren är skyldig att anmäla till kommunen om det sker betydande ändringar i ägarförhållandena, till exempel att styrelsen ändras eller att aktier byter ägare. Detta för att kommunen ska kunna kontrollera om de nya ägarförhållandena fortfarande uppfyller kraven för god personlig och ekonomisk vandel.

Tillståndshavaren är också skyldig att anmäla till kommunen om man avser att göra ett uppehåll i verksamheten eller om man avser att ändra verksamheten eller matutbudet så det skiljer sig mycket från det som fanns vid tillståndsgivningen.

Anmälningsskyldigheten i denna bestämmelse omfattar även ombyggnation av serveringsstället. Genom att anmälan ska göras i förväg får kommunen möjlighet att göra en bedömning av om ombyggnationen får följder för serveringstillståndet.

Utgå från att verksamheten alltid ska hålla samma standard som vid tillståndsgivningen. Om denna ändras ska det anmälas till kommunen.

9 kap. 12 §

Om den som har fått serveringstillstånd enligt denna lag har avlidit, eller fått förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken med uppdrag som omfattar rörelsen och vill dödsboet eller förvaltaren fortsätta rörelsen, ska anmälan göras hos kommunen. Anmälan ska ha kommit in senast två

månader efter dödsfallet eller beslutet om förvaltare. Har anmälan inte kommit in inom denna tid, upphör tillståndet att gälla.

Har den som fått serveringstillstånd försatts i konkurs upphör tillståndet att gälla omedelbart. Vill konkursboet fortsätta rörelsen ska ny ansökan göras hos kommunen. Kommunen ska behandla en sådan ansökan med förtur.

Beträffande den som bedriver tillverkning, partihandel eller handel med teknisk sprit enligt denna lag ska motsvarande anmälan som avses i första och andra styckena göras till Folkhälsomyndigheten.

Om en konkurs som överklagats hävs av högre instans gäller tillståndet åter utan särskilt beslut. Ansökan om tillstånd från konkursförvaltare ska behandlas med förtur.

9 kap. 13 §

Om en tillsynsmyndighet begär det ska en tillståndshavare, eller den som bedriver verksamhet med stöd av denna lag, lämna tillträde till driftsställe med tillhörande lokaler och tillhandahålla handlingar som rör verksamheten samt utan ersättning hjälpa till vid tillsynen, lämna varuprover som behövs och redovisa uppgifter om verksamhetens omfattning och utveckling.

Vad som sägs i första stycket gäller även i förhållandet mellan en partihandlare och Skatteverket.

Tillståndshavaren och dess företrädare är skyldiga att lämna tillsynsmyndigheterna tillträde till driftsstället med tillhörande utrymmen. Tillståndshavares bokföring skall vara ordnad så det är möjligt för tillsynsmyndigheten att kontrollera verksamheten.

Med driftsställe avses dels serveringsytan och andra utrymmen däromkring, dels lager utanför driftsstället. Tillträdesrätten omfattar även förvaringsskåp på driftsstället som tillståndshavaren disponerar över.

Beslut om husrannsakan krävs inte. Om tillträde vägras kan kommunen begära biträde av polismyndigheten.

De handlingar som bestämmelsen avser är sådana som har betydelse för hur serveringen bedrivs.

9 kap. 14 §

Bokföringen i en rörelse som är tillståndspliktig eller som annars bedrivs med stöd av denna lag ska vara så utformad att kontroll av verksamheten är möjlig. Den som bedriver rörelsen är skyldig att på begäran av en tillsynsmyndighet visa upp bokföringshandlingarna.

Tillståndshavare, tillverkare, partihandlare och den som bedriver handel med teknisk sprit är skyldiga att till tillsynsmyndigheten lämna de uppgifter som är nödvändiga för att myndigheten ska kunna föra statistik över verksamhet enligt denna lag.

Alkohollagen ställer, förutom sedvanliga regler för bokföring, högre krav på tillståndshavare avseende bokföringens beskaffenhet. Skyldigheterna gäller all tillståndspliktig verksamhet enligt alkohollagen och gäller i förhållande till samtliga tillsynsmyndigheter. Det ska vara möjligt att kontrollera flödet och hanteringen av alkoholdrycker hos tillverkare, inköpare och i

serveringsrörelser. Det ska vara möjligt att i alla dessa led kontrollera varifrån alkoholdryckerna kommer.

9 kap. 15 §

På begäran av tillsynsmyndighet ska den som bedriver servering av eller detaljhandel med folköl lämna de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Tillsynsmyndigheten har rätt att få tillträde till rörelsens lokaler för att utöva tillsynen.

Med begreppet bedriver servering eller detaljhandel avses generellt alla som säljer öl. De upplysningar och handlingar som kommunen har rätt att ta del av är sådana som kan behövas för att granska om villkoren för att få sälja öl är uppfyllda. Det kan också vara fråga om handlingar som styrker att det finns en egentillsyn och att det finns ett godtagbart egentillsynsprogram.

Om en tillsynsmyndighet vägras tillträde till lokalen kan polisbiträde påfordras eller administrativ åtgärd vidtas.

9 kap. 17 §

En kommun får meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning om denne inte

1. uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande, eller

2. följer de bestämmelser som gäller för servering enligt denna lag eller de villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Om innehavaren av ett serveringstillstånd inte uppfyller de förutsättningar som gällde för tillståndets meddelande eller följer de bestämmelser som gäller för servering enligt lagen får kommunen meddela tillståndshavaren en erinran. Vid allvarigare fall eller upprepade förseelser får en varning meddelas utan att ha föregåtts av en erinran. Syftet med såväl erinran som varning är att tillståndshavaren ska ges en möjlighet att rätta till de förhållanden som har föranlett erinran eller varningen.

Erinran ska kunna användas vid lindriga förseelser. Därmed är inte avsikten att varje förseelse ska medföra påföljd, då det exempelvis kan röra sig om missförstånd.

Varning kan bli aktuellt som en påföljd vid överträdelser som är allvarliga, dock inte i sådan grad att en återkallelse är nödvändig. Det kan röra sig om brister i ekonomiskt hänseende eller personlig lämplighet och servering av underårig. Om någon har erhållit flera erinringar, särskilt om de avser samma typ av förseelse, kan varning bli aktuellt om det återigen upprepas.

9 kap. 18 §

En kommun ska återkalla ett serveringstillstånd om

1. tillståndet inte längre utnyttjas,

2. det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller

3. tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

Om flera tillståndshavare har utnyttjat ett gemensamt serveringsutrymme enligt 8 kap. 14 § andra stycket får i stället tillståndet för gemensamt serveringsutrymme återkallas, om det inte kan utredas vilken tillståndshavare som är ansvarig för en händelse som ska föranleda återkallelse av serveringstillståndet.

Om en serveringsverksamhet upphör, säljs, läggs ned eller hålls vilande (t.ex. arrenderas ut) för en längre tid skall/kan tillståndet återkallas med stöd av första punkten. Enbart den omständigheten att tillståndshavaren inte serverar alkoholdrycker (men i övrigt bedriver serveringsverksamhet på serveringsstället) kan normalt inte utgöra ett fristående skäl att återkalla tillståndet.

För att andra punkten skall bli tillämplig krävs att tre rekvisit är uppfyllda:

- att det är fråga om en sådan brottslig verksamhet som är lika belagd och vars grad är lika allvarlig som sådan som skulle medföra olämplighet.
- att den brottsliga verksamheten varit känd eller borde varit känd av tillståndshavaren samt att tillståndshavaren ej gjort vad som rimligen kunnat krävas för att avbryta verksamheten.
- att den brottsliga verksamheten förekommit på serveringsstället eller i dess omedelbara närhet.

Kraven för tillstånds meddelande skall vara uppfyllda även efter det att tillstånd har meddelats. Detta innebär att om exempelvis en tillståndshavare har konstaterats vara olämplig eller om serveringsverksamheten förändras under löpande tillståndstid kan tillståndet komma att återkallas.

Ett tillstånd kan också återkallas om det i efterhand konstateras att grundförutsättningarna inte var uppfyllda när tillståndet meddelades och tillståndsmyndigheten inte hade möjlighet att känna till detta, till exempel beroende på att sökanden undanhöll fakta.

Om en tillståndshavare tidigare har tilldelats en eller flera varningar och gör sig skyldig till en ny förseelse som inte endast är bagatellartad, eller om tillståndshavaren låter bli att rätta till missförhållande som föranlett varning kan kommunen återkalla tillståndet. Kommunen ska ta hänsyn till varningens eller varningarnas art samt vilken tid som förflutit mellan de olika händelser som föranlett varningar samt den aktuella förseelsen.

Även med en ordning där påföljderna kan trappas upp successivt finns tillfällen då återkallelse måste ske utan föregående varning. Exempel på sådana fall är allvarlig ekonomisk misskötsamhet, att tillståndshavaren gjort sig skyldig till brott som gör honom olämplig och att det förekommit brottslig verksamhet i eller i anknytning till serveringsstället med hans vetskap utan att han ingripit.

Om en tillståndshavare begår brott kan detta utgöra grund för återkallelse. Tillståndshavaren behöver inte ha blivit dömd för brottet innan tillståndsmyndigheten kan ingripa, till exempel om:

- tillståndshavaren har erkänt brottet eller om det är tillräckligt utrett eller
- det i brottsutredningen har framkommit fakta som visar att tillståndshavaren har brutit mot regler om servering och serveringstillstånd i alkohollagen.

En tillståndshavares lämplighet kan ifrågasättas vid ekonomisk misskötsamhet som inte är brottslig, till exempel om han inte betalar skatten eller om han inte bokför på ett riktigt sätt. Tillståndshavaren

måste självant fullgöra sina åligganden mot det allmänna när det gäller bland annat inbetalning av skatter och avgifter samt att han betalar uppkomna skulder inom föreskriven tid.

Även förändringar i hur serveringsverksamheten bedrivs kan vara grund för återkallelse. Ett exempel är om en stadigvarande serveringsrörelse som vänder sig till allmänheten minskar sin meny så mycket att förutsättningarna för tillstånd inte längre föreligger, eller att köket inte längre uppfyller kraven för stadigvarande tillstånd till allmänheten.

När flera tillståndshavare delar på ett gemensamt serveringsutrymme ska kommunen i första hand försöka utröna vem av tillståndshavarna som är ansvarig för överträdelsen och rikta sanktionen mot denne. Om det inte går, får kommunen återkalla tillståndet för det gemensamma serveringsutrymmet. Var och en av tillståndshavarna måste då avskärma sina respektive serveringsutrymmen om de önskar fortsätta sin verksamhet.

10 kap. Överklagan

10 kap. 1 §

Folkhälsomyndigheten eller en kommuns beslut enligt denna lag eller anslutande föreskrifter får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut enligt denna lag gäller omedelbart om inte något annat anges i beslutet.

Ett åtgärdsbeslut börjar normalt gälla omedelbart, alltså redan innan det vunnit laga kraft. På det viset kan kommunen snabbt stoppa alkoholpolitiska olägenheter, exempelvis brister i ordning eller nykterhet på ett serveringsställe. Det finns dock möjlighet att på grund av särskilda omständigheter förordna att beslutet skall träda i kraft vid en senare tidpunkt, till exempel för att ge tid för att avveckla verksamheten.

Bestämmelsen avser beslut som fattas av såväl kommuner som av domstolar. En förvaltningsdomstols beslut gäller alltså omedelbart om inte domstolen har angett något annat i beslutet.

11 kap. Straffbestämmelser

11 kap. 3 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

- 1. säljer sprit, alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat utan tillstånd eller annars i strid med denna lag,**
- 2. serverar spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som har anskaffats på annat sätt än som anges i 8 kap. 13 §, eller**
- 3. säljer sprit i strid med bestämmelserna i 6 kap. 4 första stycket eller 5§ andra stycket döms för olovlig försäljning av alkoholdrycker till böter eller fängelse i högst två år.**

11 kap. 4 §

Om ett brott som anges i 1 eller 3 § har begåtts uppsåtligen och är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har utgjort ett led i en verksamhet som bedrivits yrkesmässigt eller i större omfattning, eller har varit inriktad mot ungdomar.

11 kap. 6 §

Den som innehar alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat i syfte att olovligen sälja dem döms för olovligt innehav av alkohol till böter eller fängelse i högst två år.

11 kap. 7 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet anskaffar, överlämnar eller bjuder på alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat i strid med 3 kap. 9 § döms för olovligt anskaffande av alkohol till böter eller fängelse i högst två år eller, om brottet är grovt, till fängelse i högst fyra år.

11 kap. 9 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet säljer eller lämnar ut alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat i strid med 3 kap. 7 eller 8 § till någon som inte har uppnått föreskriven ålder eller som är märkbart påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel, eller vid partihandel underlåter att på sätt som föreskrivs i 4 kap. 3 § förvissa sig om att köparen har rätt att återförsälja eller köpa in varan döms för olovlig hantering av alkohol till böter eller fängelse i högst sex månader.

För olovlig hantering av alkohol döms också den som

1. förvarar alkoholdryck eller alkoholdrycksliknande preparat i strid med 3 kap. 2 § första stycket eller 8 kap. 24 § tredje stycket,
2. tillåter alkoholintag i strid med 8 kap. 24 § första eller andra stycket
3. säljer folköl i strid med förbud som meddelats enligt 9 kap. 19 §, eller
4. serverar alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat i strid med förbud som meddelats enligt 9 kap. 20 §.

Till ansvar ska inte dömas den som i strid med 3 kap. 2 § första stycket eller 8 kap. 24 § tredje stycket förvarar alkoholdryck eller alkoholdrycksliknande preparat, om det av omständigheterna framgår att drycken var avsedd eller preparatet var avsett för annat än försäljning eller intag på platsen.

Den som säljer eller serverar alkoholdrycker eller alkoholliknande preparat till någon som till exempel inte har uppnått föreskriven ålder, eller till en berusad person kan dömas för brottet olovlig hantering av alkohol. Observera att den som kan misstänkas och dömas för brottet är inte tillståndshavaren eller den som är serveringsansvarig vid serveringstillfället, utan den som serverar drycken.